UNIVERZITA KARLOVA | Fakulta sociálních věd
Institut komunikačních studií a žurnalistiky

POSUDEK MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

POZOR: V počítači vyplňujte pouze do označených políček!

Typ posudku („kliknutím“ zakřížkujte platnou variantu)
Posudek vedoucí/ho práce ☐ Posudek oponenta/ky ☒

Autor/ka práce
Jméno a příjmení: Kateřina Stránská
Název práce Srovnání britské a české verze seriálu Life on Mars z hlediska využití fenoménu nostalgie
Autor/ka posudku
Jméno a příjmení: Lydie Kárníková
Pracoviště: IKSŽ FSV UK

1. VZTAH SCHVÁLENÝCH TEZÍ A VÝSLEDNÉ PRÁCE („kliknutím“ zakřížkujte vybrané hodnocení)

		Odpovídá schváleným tezím	Odchyluje se od tezí, odchýlení je v práci zdůvodněné a je vhodné	Odchyluje se od tezí, odchýlení je v práci zdůvodněné, ale není vhodné	Odchyluje se od tezí, odchýlení není v práci zdůvodněné a není vhodné	Neodpovídá schváleným tezím
1.1	Cíl práce	☒	☐	☐	☐	☐
1.2	Technika práce	☒	☐	☐	☐	☐
1.3	Struktura práce	☒	☐	☐	☐	☐

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení vztahu tezí a práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)
Práce odpovídá schváleným tezím z hlediska výzkumného cíle, analytického přístupu i struktury.

2. HODNOCENÍ OBSAHU VÝSLEDNÉ PRÁCE
Vyplňujte písmeno na škále A – B – C – D – E – F (A=nejlepší, F= nevyhovující)

		Hodnocení známkou
2.1	Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu	A
2.2	Schopnost kriticky vyhodnotit prostudovanou literaturu a aplikovat ji	C
2.3	Úroveň zpracování materiálu, resp. zvládnutí techniky empirického výzkumu	B
2.4	Schopnost sestavit a použít soubor metod přiměřený cíli	B
2.5	Původnost práce, přínos práce k rozvoji oboru	A

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení obsahu výsledné práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)
Práce se zabývá fenoménem nostalgie jakožto žánrem kolektivní paměti a zkoumá, jak s ním pracují televizní seriály. Představuje obsahovou analýzu dvou seriálů, britského Life on Mars (2007), který sloužil jako předloha pro český Svět pod hlavou (2017). Byť se v případě české verze jedná (pouze) o přenesený formát, komparace obou seriálů přináší jistá úskalí. Autorka jej překlenula vytvořením pěti souhrnných kategorií pro kvalitativní analýzu. Do kategorií rozřazuje různé prvky zobrazení minulé doby, konkrétně 70. let 20. stol. v případě britské verze, 80. let 20. stol. v případě české. Výsledkem je zamyšlení nad jinými vztahy mezi těmito kategoriemi u obou seriálů. V diskusi nad výsledky se proto autorka zabývá zjištěním, že v seriálu z normalizačního Československa mají prvky spadající do kategorie „politika“ mnohem výraznější vliv na prvky z dalších kategorií (každodennost, kultura, společnost, atp., viz grafické schéma, str. 61). Zároveň ukazuje, ve kterých kategoriích tvůrci nejintenzivněji pracují s nostalgickým sentimentem (kultura, každodennost). Teoretická část je kvalitně zpracovaná a pro výzkum relevantní. Zároveň je dobře strukturovaná, pouze v jednom místě je řazení zavádějící (2.3.2; druhý odstavec této části se věnuje problematice binárního postoje k socialistické minulosti, sekce patří spíše až od další části).
Mezi teoretickou a analytickou část autorka zařadila kapitolu „Dobový kontext“, ve které se věnuje historickým obdobím, do kterých jsou porovnávané seriály zasazeny. Historický přehled je těžký žánr, autorka k němu přistoupila formou předsazení několika výrazných dobových událostí, po nich následuje souhrnné pojednání o sociopolitickém kontextu a kultuře a každodennosti v daných obdobích. Zde směřuje má první výtka. U vybraných událostí není úplně jasné, podle jakého klíče autorka události vybírala: jedná se o události, které tematizují seriály, nebo které považuje autorka za stěžejní? Zatímco v části o britské společnosti 70. let vybrané události zřejmě vycházejí z témat zobrazovaných v seriálu, u pojednání o Československu (3.2) tomu tak není. Převažuje zde

zaměření na srpnovou invazi 1968 a dějiny disentu, ačkoliv v analýze seriálu se např. Charta 77 neobjevuje. Popis celkového klimatu působí poněkud schematicky a zjevně vychází pouze z jednoho přehledového zdroje (Rychlík 2020), kapitole by slušelo více obecnosti. V oblasti historického bádání o pozdním socialismu vznikla řada prací, které by autorce pomohly lépe uchopit mnohovrstevnatý charakter období první poloviny 80. let.
Z kraje analytické části autorka představuje zkoumaný materiál a krátce představuje také oba seriály. Tento popis by mohl být obsáhlejší, zejména z hlediska kontextu vzniku seriálů či jejich vzájemného vztahu. Jaké bylo pozadí vzniku české verze podle britské předlohy, existovaly k tomu např. nějaké licenční podmínky? (viz komentář v následující sekci). Víme něco bližšího o záměru britských tvůrců? V čem všem se snaží česká produkce napodobit předlohu, v čem to funguje a v čem méně? Proč byly k "návratu do minulosti" ve Velké Británii vybrána 70. léta a v Československu osmdesátá? Proč v britském seriálu není zobrazeno prostředí vrcholné politiky a v českém ano? A především: Čím je pohled na společnost specifický, díváme-li se na ni z perspektivy policejního prostředí?
Před samotnou analýzou autorka představuje pět zmiňovaných tematických kategorií, do kterých rozřazovala prvky zobrazující minulost. Kategorie jsou pojaté široce a působí poněkud vágně, autorka ale uvádí, že se mohou různě prolínat (str. 45). Bylo by skvělé, kdyby už při jejich výčtu v části 4.3.1. autorka přiblížila, jak tyto kategorie vymezuje a jaké fenomény pod jednotlivé kategorie řadí. Analýza je poctivě zpracovaná a přehledně strukturovaná, popisy jednotlivých dobových prvků jsou detailní, v některých pasážích nadinterpretované (např. 5.2.5.), což ale autorka předesílala (str. 45).
Interpretační část přináší zajímavé zamyšlení nad výzkumnými výsledky, chybí v něm ovšem interpretace výsledků z hlediska nastudovaných teorií. Seriály jsou specifickým nástrojem pro utváření kolektivní paměti, jak autorka uvádí v teoretické části. Často reprodukují a stabilizují zavedené vyprávěcí postupy a konstrukce významu minulosti, a proto mohou vypovídat o potřebách současných režimů rámovat dané období určitým způsobem (stereotypy, schémata). Tyto otázky si ale v interpretaci výsledků bohužel autorka neklade. Jak zkoumané seriály odpovídají tendencím zobrazování daných období v lokální populární tvorbě a jak korelují s politikou paměti v obou zemích? Reprodukují klišé, nebo je narušují, jsou tato seriálová zobrazení v něčem nová? Zejména mi zde chybí znovuzapojení konceptu „retra" Veroniky Pehe a její poznatky o zobrazování socialismu v současných filmech a seriálech (odmítání tehdejšího režimu, ale vyvolávání nostalgie prostřednictvím dobového stylistického repertoáru). Autorka v jednom místě zmiňuje, že „role [totalitního režimu]je explicitně zmiňována napříč celým seriálem" a "tento přímý vliv na ostatní tematické oblasti zobrazované minulosti" znázorňuje i v grafickém schématu. Proč tomu tak ale je? Nevyužívá i tento seriál již osvědčenou "totalitní" výkladovou matrici, o které mluví právě např. Veronika Pehe? (zejména důraz seriálu na policejní násilí – str. 63 – by odpovídalo tendencím české politiky paměti strhávat pozornost na represivní prvky fungování režimu).
Závěr působí poněkud schematicky a „náhle", slušelo by mu ještě zobecnění výzkumu a krátké zamyšlení nad vztahem seriálu a kolektivní paměti, ve světle výsledků autorčiny analýzy.

3. HODNOCENÍ KONEČNÉ PODOBY VÝSLEDNÉ PRÁCE

Vyplňujte písmeno na škále A – B – C – D – E – F (A=nejlepší, F= nevyhovující)

		Hodnocení známkou
3.1	Logičnost struktury práce, podloženost závěrů	B
3.2	Zvládnutí terminologie oboru	B
3.3	Funkčnost, úroveň, přiměřenost poznámkového aparátu	A
3.4	Dodržení citační normy (Pokud se v textu opakovaně objevují pasáže přejaté bez udání zdroje, hodnoťte písmenem F. Pokud v textu zjistíte přejaté pasáže vydávané autorem neoprávněně za vlastní zjištění, nedoporučte práci k obhajobě a ve „zdůvodnění v případě nedoporučení" navrhněte, aby s autorem/kou bylo zahájeno disciplinární řízení.)	A
3.5	Jazyková a stylistická úroveň práce (Pokud je opakovaně porušována platná kodifikace pravopisné normy, hodnoťte písmenem F.)	B
3.6	Oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava	A

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení podoby výsledné práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)
Struktura práce je přehledná a plynulá, z hlediska citování je práce vyspělá a rigorózní. Závěry jsou podložené, pouze trpí nedostatkem zapojení nastudované teorie (viz výše). Z hlediska terminologie by práci prospělo zpřesnění klíčových kategorií a termínů, např. ve větě „výběr některých z mnoha 'pamětihodných' historických událostí" – vzhledem k autorčině podrobnému výkladu o paměti by bylo lepší zvolit jiný výraz, např. "významných". "Historické události" by bylo možná vhodnější označit jako "dobové události". Práce má vysokou jazykovou úroveň, jen místy jsou překlepy v pádech (např. str. 42, „Svět pod hlavu", „doplněny o širší kontextu", str. 45), v některých kapitolách je nedůsledně dodržována kurzíva u názvů děl.

4. SHRNUJÍCÍ KOMENTÁŘ HODNOTITELE/KY (celkové hodnocení výsledné práce, její silné a slabé stránky, původnost tématu a závěrů apod.)

Práce je zpracována poctivě, je koherentní, vyspělá a čtivá. Autorka si zvolila dle mého velmi atraktivní téma a vytvořila funkční metodu pro srovnání dvou populárních televizních seriálů, britské předlohy a české adaptace, jejichž tématem je návrat o několik desetiletí nazpět a reflexe tehdejšího stavu společnosti očima společnosti dnešní. Snaha seriály komparovat je velká ambice a výsledek výzkumu proto vybízí k dalším dotazům. Kvůli srovnání práce trochu trpí schematičností, která je ovšem důsledkem snahy o srovnání dvou velmi odlišných paměťových realit.

Autorka se při zkoumání zobrazení daných období zaměřila na fenomén „nostalgie". Hlavním zjištěním je ale také rozdílný vztah obou seriálů k zobrazovanému kontextu, a tedy zřejmě i jiná pozice daného období v kolektivní paměti v obou zemích. Silnou stránkou je dobře zvolený způsob pro komparaci (pět kategorií pro kvalitativní analýzu), slabou stránkou práce je nízké zapojení nastudované literatury v interpretační části, které závěry analýzy obírá o relevanci a nechává řadu otázek nedořešených.

Výsledky výzkumu v této podobě vybízejí k dalším způsobům, jak komparaci více propracovat. Kromě výše nastíněné reflexe role seriálů v konstrukci kolektivní paměti 2. pol. 20. století v obou zemích by bylo dobré reflektovat i žánr seriálu („kriminálka" odehrávající se v policejním prostředí). To je jistě velmi specifický pohled na společnost a i kvůli němu se seriály tolik liší – policie má v obou zobrazovaných kontextech (Manchester 70. let, sever Čech let osmdesátých) jinou roli, obě společnosti se potýkají s jinými druhy kriminality, které sice vypovídají o dobových problémech, přesto již představují jisté zkreslení.

Velmi oceňuji autorčinu snahu pustit se do výzkumu náročného tématu náročnou interpretativní metodou, kterou kvalitativní obsahová analýza je. Práce jistě posloužila k získání cenného vhledu do tématu a snad vybídne i k dalšímu bádání.

5. OTÁZKY NEBO NÁMĚTY, K NIMŽ SE PŘI OBHAJOBĚ DIPLOMANT(KA) MUSÍ VYJÁDŘIT

5.1	Jakou roli mohou oba seriály hrát v kolektivní paměti ve Velké Británii a v České republice?
5.2	Podle jakého klíče jste vybírala soubor pamětihodných událostí v obou zemích?
5.3	Click or tap here to enter text.
5.4	Click or tap here to enter text.

6. ANTIPLAGIÁTORSKÁ KONTROLA TEXTU

☒ Seznámil jsem se s výsledky antiplagiátorské kontroly v SISu.

Komentář pro případnou shodu nad 5%:

6.1	Click or tap here to enter text.

7. NAVRHOVANÉ CELKOVÉ HODNOCENÍ PRÁCE („kliknutím" zakřížkujte vybrané hodnocení)

A ☐ **B** ☒ **C** ☐ **D** ☐ **E** ☐ **F** (nedoporučuji k obhajobě) ☐

ZDŮVODNĚNÍ V PŘÍPADĚ NEDOPORUČENÍ

Click or tap here to enter text.

Datum: Click or tap here to enter text. Podpis: ……..

Hotový posudek vytiskněte, podepište a odevzdejte na sekretariát příslušné katedry. Posudek nahrajte do SISu ve formátu PDF, nebo jej zašlete sekretářce příslušné katedry, která jej do SISu nahraje v zastoupení. Nevkládejte do SISu naskenované posudky s podpisem. V SISu musí být posudek bez podpisu.